

**PRIMARY AND TURKISH TEACHERS' USAGE
OF AUDIO-VISUAL MATERIALS IN TURKISH
LESSONS AND THE FACTORS INFLUENCING
THEIR USAGE**

**Sınıf ve Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Görsel-
İşitsel Materyal Kullanma Durumları ve Bunu Etkileyen
Faktörler¹**

Hatice COŞKUN²

Abstract

Using audio-visual materials is important for language teaching, especially in Turkish education. These materials have been a great support to learning process and reaching the point which teaching programme desires. Teachers' views and practices are important in this subject. It should be investigated whether Turkish teachers who teach in primary schools and secondary schools pay attention in educational institutions. The other issue to be investigated is the professional experience. The lessons supported with audio-visual materials have positive effects on teachers, students and teaching-learning process. When these effects are considered, it is necessary to determine opinions of teachers about this subject. The purpose of this study is to determine Turkish and primary school teachers' state of using audio-visual materials and the factors which influence this state. 20 teachers were participated to this study which qualitative research method was used. There were ten primary school teachers and ten Turkish teachers. The structured interview was used for the collection of data. Data were analyzed with content analysis. The data were collected up structured interviews and content analysis was made. According to the results of the study both Turkish and primary school teachers think that Turkish lessons should be supported by audio-visual materials. The teachers' opinion about this subject is that their university education isn't competence. According to the teachers, work experience is important to use audio-visual materials in Turkish lessons because of providing a consistent learning and effective teaching and using time efficiently. This enables amused and consistent learning and improve creativity, so it can be helpful for students. Actually using these materials have both positive and negative effects. They provide convenience for teachers on the other hand teachers have been confined to more passive roles. When it's thought as teaching-learning process, using materials make lessons enjoyable and prevent wasting of the time.

Keywords: *Turkish teaching, audio-visual materials.*

Özet

Dil öğretiminde özellikle de Türkçe öğretiminde görsel-işitsel materyal kullanmak önemlidir. Bu materyallerin öğretimin başarıya ulaşmasında ve kalıcı öğrenmenin sağlanmasında katkısı büyüktür. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri ve uygulamaları önem arz etmektedir. Eğitim kurumlarında buna ne kadar dikkat edildiği ve ilkokul düzeyinde Türkçe derslerini yürüten sınıf öğretmenleri ile ortaokullarda görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bu konudaki tutumları araştırılmalıdır. Bunun yanında araştırılması gereken diğer konular da mesleki deneyim ve mesleki tecrübedir. Görsel-işitsel materyallerde desteklenen derslerin hem öğretmen, hem öğrenci, hem de öğrenme-öğretme sürecine etkileri düşünüldüğünde öğretmenlerin bu konudaki düşüncelerini belirlemenin de gerekli olduğu görülmektedir. Bu araştırma da sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin Türkçe derslerinde görsel - işitsel materyal kullanma durumlarını ve bunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemine göre düzenlenen çalışmaya 20 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerden 10 sınıf öğretmeni, 10'u da Türkçe öğretmeni. Verilerin toplanmasında yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre hem sınıf hem Türkçe öğretmenleri Türkçe derslerinin görsel - işitsel materyallerle desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenler üniversitede aldıkları eğitimin bu konuda yetersiz kaldığı görüşündedir. Öğretmenlere göre Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanılmasında kalıcı öğrenme sağlamak, etkili öğretim gerçekleştirmek ve zamanı doğru kullanmak gibi nedenlerden dolayı mesleki tecrübe önemlidir. Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesi öğrenci açısından kalıcı ve eğlenerek öğrenmeyi sağlaması, yaratıcılığı geliştirmesi vb. nedenlerden dolayı önemlidir. Bu materyallerin kullanılması öğretmen açısından bir yandan kolaylık sağlarken diğer yandan öğretmeni pasifleştirmektedir. Öğrenme - öğretme süreci açısından ise zamandan tasarruf sağlamakta ve ders işleme sürecini zevkli hâle getirmektedir.

Anahtar sözcükler: *Türkçe öğretimi, görsel-işitsel materyaller.*

¹ Bu çalışma Porto'da düzenlenen ECER 2014 konferansında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Arş. Gör. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, e-posta: haticecoskun@yyu.edu.tr

Giriş

Öğrenme-öğretme sürecinde kalıcı öğrenmenin sağlanması ve öğretimin başarısında görsel-işitsel materyallerin etkin kullanımı önemlidir. Özellikle dil öğretiminde kullanılan ders materyalleri öğrenci ve öğretmen açısından derse motivasyonu artırma görevi üstlenerek gerek ilköğretim gerekse ortaokulda Türkçe derslerinin başarıya ulaşmasında etkili olmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde ders işleme sürecinde öğrenciyi merkeze alan ve öğrencinin aktif katılımını sağlayan uygulamalara yer verildiği görülmektedir. Programda öğretmenin dikkat edeceği hususlar içerisinde “*Öğrencilerine Türkçe dersiyile ilgili zengin kaynak ve materyaller sunmalı*” (MEB, 2005, s. 148) ifadesi yer almaktadır. Türkçe derslerinde dinlenecek, izlenecek materyallerin Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmaları gerekmektedir. Bu materyaller aynı zamanda öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirerek, hayal dünyalarını zenginleştirmelidir (MEB, 2006). Bu sürecin gerçekleştirilmesinde öğretmenlere önemli görevler düşmektedir.

Öğretim materyallerinden sınıf içinde etkili bir biçimde yararlanabilme becerisi çağdaş eğitimin öğretmen yeterlikleriyle ilgili olarak üzerinde durduğu hususlardan biridir (Korkmaz, 2011). Günümüz öğretim sistemleri düşünüldüğünde tüm duyu organlarının eğitim sürecine katıldığı, görsel-işitsel materyallerin öğrenme-öğretme sürecinde kullanılması gerektiği ve öğretim materyallerine verilen değer geç de olsa anlaşılmuştur (Ashaver & Igyuve, 2013). Bu süreçte öğretmenlerden beklenen beceri öğretim materyali olarak görsel-işitsel araçların derslerde doğru yerde ve doğru zamanda kullanımudur. Çünkü öğrenme sürecini somutlaştırmada kullanılan görsel-işitsel araçlar sadece öğrencilerin kısa sürede istenen bilgileri elde etmelerini sağlamakla kalmaz aynı zamanda bilgileri daha kalıcı hâle getirir (Keskin, 2011).

Derslerde kullanılan teknoloji ve materyallerin tekrar kullanılabilir olması, farklı zamanlarda birbiriyle tutarlı içeriğin sunulmasını kolaylaştırması, güvenli gözlem yapma imkânı sağlaması, zamandan tasarrufu mümkün kılması, soyut kavramları somutlaştırması, hatırlamayı kolaylaştırması, dikkat çekmesi, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olması, başarılarını artırması ve çoklu öğrenme ortamı sağlaması gibi yönleriyle eğitim ve öğretim sürecinde kullanılması gereklidir (Şahin ve Şahin, 2007) Türkçe derslerinin de görsel-işitsel materyallerle desteklenmesi öğrencilerin görme ve işitme duyularına hitap ederek öğrencilerin derse katılımlarını arttıracak ve çoklu öğrenme ortamı ile birlikte kalıcı öğrenme sağlayacaktır.

Görsel-işitsel materyallerin derslerde etkin kullanılması ve başarının sağlanması için eğitim-öğretim sürecinde kullanılan bu materyallerin neler olduğu iyi bilinmelidir. Eğitim-öğretim sürecinde kullanılan bu materyaller *görsel materyaller, işitsel materyaller ve görsel-işitsel materyaller* olarak sınıflandırılmaktadır (Dike, 1993; Akt. Ashaver ve Igyuve, 2013:48; Şahin ve Şahin, 2007; Sever, 2011; Arslan ve Adem, 2010). Bu materyaller şöyledir:

Görsel materyaller: Modeller, gerçek nesnelere, üç boyutlu görüntüler, kara tahta, bülten tahtası, grafikler, haritalar, posterler, resim/fotoğraf, asetatlar, slaytlar, film şeritleri ve filmler, tepegöz, slayt, ders kitapları, kaynak eserler, duvar gazeteleri, vb.

İşitsel materyaller: Ses kayıtları, teyp ve kasetçalar, radyo yayınları, vb.

Görsel-işitsel materyaller: Sesli film, film karesi, sesli slaytlar, televizyon programları, video kayıtları, kamera, bilgisayar, vb.

Öğretim sürecinde kullanılacak materyallerden en önemlileri televizyon, bilgisayar, cd'ler, ses kayıtları ve özellikle de ders kitaplarıdır. Bir video izletme aracı olarak veya bilgisayardaki bir veriyi göstermek amacıyla kullanılan televizyon dil öğretiminde özellikle de yabancılar Türkçe öğretiminde faydalanılması gereken bir araçtır. DVD ve VCD'lere kopyalanmış görüntü ve ses dosyaları modern dil öğretiminde kullanılan yöntemlerdendir. Görsel malzemeleri içinde barındıran ders kitapları ve derse yardımcı kitaplar dil öğretiminin hedefe ulaşmasında önemli kaynaklardır. Dersin takip edilmesini kolaylaştıran ders kitaplarının görsellerle desteklenmesi derse daha fazla katılım sağlamaktadır. Posterler ve yazı tahtası da dil öğretim sürecinde görsel olarak dikkat çeken ve derse ilgiyi arttıran materyallerdendir. İdeal büyüklükte ve kullanışlı olmasına dikkat edilerek seçilen gerçek nesne ve maketler de dil öğretim sürecinde etkili kullanılmalıdır (Arslan ve Adem, 2010).

Öğrenme sürecinde materyal kullanılmasının duyu organları aracılığıyla öğrenmeyi somutlaştırdığı ve eğitim-öğretimi zenginleştirdiği düşünüldüğünde duyu organlarının sayısı öğrenmenin verimliliği ve kalıcılığı açısından teşvik edici bir unsurdur (Yalın, 2004). Bu açıdan düşünüldüğünde öğretimde araç-gereç kullanımı öğrenme işlemine katılan duyu sayısını arttırarak daha fazla ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine yardımcı olacaktır (Yıldırım, 2008; Yalın, 2004). Öğretimin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesi özellikle dil öğretiminde istenen başarının elde edilmesinde önemli katkılar sağlayacaktır.

Dil öğretiminde öğrenme sürecine ne kadar çok duyu dâhil olursa öğrenme o derecede etkili olmaktadır. Bu süreçte seçilen materyallerin amaca uygunluk yanında, dersin içeriği ile örtüşmesi, hangi temel becerinin öğretimi amaçlanıyorsa bu doğrultuda materyal seçimine gidilmesi gereklidir. Örnek verilecek olursa okuduğunu anlama becerisinde yazılı materyallere ihtiyaç duyulurken, dinleme becerisinde işitsel materyaller önem kazanmaktadır. Materyallerin dikkat çekici olması öğrenmeyi olumlu etkileyen unsurlardan bir diğeridir (Duman, 2013).

Öğretimin başarıya ulaşması ve öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesinde öğretmenin bireysel çabası ve başarısı da önemlidir. Öğretmenlik; bilgi birikimi, planlama süreci, alan bilgisi, gelişmiş bir dil becerisi, teknolojik gelişmelere yakınlık ve araçları kullanabilme gücü, farklı kişilik ve seviyedeki öğrencileri tanıyabilme, yönlendirebilme, etkili iletişim gibi yetenekleri ve becerileri gerektirir. Dolayısıyla bu donanımlara sahip bireylerin rehberliğinde eğitim görececek öğrencilerin istenen noktaya ulaşması çok daha kolay olacaktır (Güney, Aytan ve Gün, 2010). Özellikle Türkçe öğretimini gerçekleştiren sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinin belirlenmesi bu noktada önem arz etmektedir. Bu konuda çalışma yapan Coşkun, Özer ve Tiryaki (2010) araştırmasında Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algısı belirlemeye çalışan Kahramanoğlu ve Ay'ın (2013) çalışmasında da sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

Eğitimde teknoloji kullanımını da öğretmenlerden beklenen mesleki ve alan yeterliklerindedir. Buna yönelik verilen *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* dersi aracılığıyla öğretmen adaylarına öğrencilerin etkili öğrenmelerine yardımcı olabilmek için materyal üretebilmelerini ve onları en etkin bir şekilde kullanmaları sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu derste öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğini icra ederken öğretim teknolojileri ve materyallerinden yararlanarak öğrenme-öğretme süreçlerini düzenleme becerisi kazandırma hedeflenmektedir. Bu ders sayesinde, öğretmen adayları, öğrenci için öğrenmeyi daha zevkli hale getirmeyi, öğrenilmesi zor olan noktaları öğretim

materyallerinden yararlanarak anlaşılır hâle getirmeyi öğrenmektedir (Karataş ve Yapıcı, 2006). Bu derslerde Yaman'ın (2007) da belirttiği gibi uygulamalara daha fazla yer verilmesi, öğretmen adaylarının bizzat öğretmenlik mesleğinde de kullanabilecekleri materyalleri üretmeleri sağlanıp değerlendirmelerin buna göre yapılması önerilebilir. Alanına hâkim ve mesleki yeterlik noktasında donanımlı olan öğretmenler öğrenme ortamlarının imkânları doğrultusunda derslerini görsel-işitsel materyallerle desteklemede sıkıntı yaşamayacaklardır.

Dil öğretiminde özellikle de Türkçe öğretiminde öğrenme-öğretme sürecinde görsel- işitsel materyal kullanılması önemlidir. Eğitim kurumlarında buna ne kadar dikkat edildiği ve ilkökul düzeyinde Türkçe derslerini yürüten sınıf öğretmenleri ile ortaokullarda görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bu konudaki tutumları önemlidir. Bunun yanında araştırılması gereken diğer konular da mesleki deneyim ve mesleki tecrübedir. Görsel-işitsel materyallerle desteklenen derslerin hem öğretmen hem öğrenci hem de öğrenme-öğretme sürecine etkileri düşünüldüğünde öğretmenlerin bu konudaki düşüncelerini belirlemenin de gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmamızın amacı sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanma durumları ve bunu etkileyen faktörlerin ortaya konulması olarak ifade edilebilir. Çalışmanın alt amaçları ise şöyledir:

1. Öğretmenlerin Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesi konusundaki düşüncelerinin belirlenmesi;
2. Sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin Türkçe derslerinde kullandıkları görsel-işitsel materyallerin neler olduğunun belirlenmesi;
3. Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinde Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin yeterliklerinde aldıkları mesleki eğitimin yeterli olup olmadığı ile ilgili düşüncelerinin belirlenmesi;
4. Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinde Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin yeterliklerinde mesleki tecrübenin etkisinin belirlenmesi;
5. Öğretmenlerin Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinin öğretmen, öğrenci ve öğrenme-öğretme sürecine etkileri ile ilgili düşüncelerinin belirlenmesi.

Yöntem

Türkçe dersini yürüten sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin derslerde görsel-işitsel materyal kullanma durumlarını ve bunu etkileyen unsurları belirlemek amacıyla hazırlanan bu çalışma nitel araştırma yöntemine göre düzenlenmiştir. Verilerin toplanmasında nitel veri toplama teknikleri kullanılmış, veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Nitel araştırma "*gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma*" olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39).

Araştırma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 20 öğretmen oluşturmaktadır. Bu öğretmenler Van ve Şanlıurfa illeri merkezinde görev yapmaktadır. Öğretmenlerden 10'u ilkökullarda Türkçe dersini yürüten sınıf öğretmenliği programından mezun sınıf öğretmeni, 10'u da ortaokullarda Türkçe derslerini yürüten Türkçe öğretmenliği programından mezun

Türkçe öğretmenidir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin belirlenmesinde mesleki deneyim dikkate alınmıştır. 1-5 yıl arası görev yapan öğretmenler deneyimsiz, 5 yıl ve üzeri görev yapan öğretmenler deneyimli olarak kabul edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerden 10'u deneyimli, 10'u deneyimsiz öğretmendir (10 sınıf öğretmeni: 5 deneyimli, 5 deneyimsiz; 10 Türkçe öğretmeni: 5 deneyimli, 5 deneyimsiz).

Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşmede araştırmanın amacı çerçevesinde soruların yer aldığı bir görüşme formu kullanılır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Sorular ve soruların sırası önceden belirlenir. Bunun yanı sıra demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, eğitim, vb.) hakkında bilgi toplanır (Merriam, 2013). Görüşme yapılan her bireye aynı sorular aynı sırada sorulmaktadır. Bu durum bazı insanlardan daha yoğun ve çok, bazı insanlardan ise daha az sistematik ve yüzeysel bilgi edinilmesine yol açarken görüşmeci yanlılığını ve öznelliğini azaltır. Görüşmeci etkileşimi ve öznel yargılar en aza indirgenir ve bu şekilde elde edilen verilerin karşılaştırılması ve analizi daha kolay olur (Patton 1987; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada kullanılan görüşme formunun hazırlanması sürecinde ilgili literatürden yararlanılmış ve araştırmanın alt amaçları dikkate alınmıştır. Araştırmanın alt amaçlarından hareketle görüşme formunda yer alması gerektiği düşünülen sorular belirlenmiştir. Uzman görüşü alındıktan sonra formda kişisel bilgiler dışında beş sorunun olmasına karar verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamıyla iletişime geçilmiş, araştırmanın amacı anlatılmış ve sorulara gerçek durumu yansıtan cevaplar vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Öğretmenler görüşme formlarına yazılı olarak cevap vermişler ve veriler bu cevaplarla sınırlı kalmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılır. Bu analizde temel olarak yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Veriler "verilerin kodlanması", "temaların bulunması", "verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi" ve "bulguların yorumlanması" şeklinde dört aşamada analiz edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Görüşme formları araştırmanın alt amaçları ve literatür ışığında ve bu basamaklar dikkate alınarak analiz edilmiştir. Kodlama işlemi araştırmacı ve bir başka Türkçe Eğitimi alan uzmanı tarafından bağımsız olarak yapılmıştır. Daha sonra kodlayıcılar bir araya gelmiş, kodlamalar karşılaştırılmış, kodlar arasında tutarlılık sağlandıktan sonra araştırmacı bulguları yazma aşamasına geçmiştir.

Bulgular

Çalışmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda Türkçe derslerine giren öğretmenlerin derslerde görsel-ışitsel materyal kullanımına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin Türkçe derslerinde görsel-ışitsel materyal kullanımına ilişkin genel görüşleri, branş farkının ve mesleki tecrübenin bu materyallerin kullanımında etkisinin

olup olmadığı, Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanımının öğretmen, öğrenci ve öğrenme-öğretme süreci açısından olumlu ve olumsuz yönleriyle ilgili düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmenlerin Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesi ile ilgili görüşleri

Türkçe derslerini yürüten sınıf ve Türkçe öğretmenlerinden Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesi konusundaki görüşlerini gerekçeleriyle açıklamaları istenmiştir. Öğretmenlerden 19'u bu soruya "evet", 1'i "hayır" cevabını vermiştir. "Evet" cevabını veren öğretmenlerin gerekçeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Türkçe derslerinin görsel işitsel materyallerle desteklenmesi ile ilgili görüşleri

Kodlar	Branş		Toplam
	Türkçe Öğretmeni	Sınıf Öğretmeni	
Kalıcı öğrenme	7	3	10
Konuyu somutlaştırma	3	6	9
Etkili öğrenme	4	-	4
Derse dikkati çekme	1	1	2
Öğretimi zenginleştirme	-	2	2
Zamanı etkili kullanma	1	1	2
Kolay öğrenme	1	1	2
Diğer (yaratıcılık, zamandan tasarruf, önemli)	2	5	7

Tablo 1 incelendiğinde Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenerek yürütülmesi öğretmenler açısından önemlidir. Bu materyallerin *kalıcı öğrenme sağlaması, konuyu somutlaştırması, etkili öğrenme sağlaması* öğretmenlerin üzerinde durduğu önemli gerekçelerdir. Öğretmenlerin görüşlerine örnekler ise şöyledir:

"Kesinlikle çok önemli. Görsel-işitsel materyal kullanarak çocukların dikkatini çekiyorum. Hiç tanımadıkları şairleri ve yazarları dinleyerek ve izleyerek daha kalıcı öğreniyorlar. Örneğin derste Aşık Veysel'in bir şiirini işleyeceksem konuyla ilgili şiirler dinletip hayatını izletiyorum." (C.K. Türkçe öğretmeni, tecrübeli)

"Öğrencilerin zihinde canlandırabilmeleri için somut materyallerin kullanılması gereklidir. Öğretmenin daha kolay ve kalıcı olması için materyal kullanımı etkili olacaktır." (M.U. Sınıf öğretmeni, tecrübesiz)

Öğretmenlerin Türkçe derslerinde kullandıkları görsel-işitsel materyaller ve bu konudaki yeterlikleri

Araştırmaya katılan öğretmenlere Türkçe derslerinde hangi görsel-işitsel materyalleri kullandıklarını ve bu materyallerin kullanımında kendi yeterlikleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yöneltilen soruya karşılık öğretmenlerden 10'u kendini yeterli gördüğünü, 3'ü kendini yetersiz gördüğünü, 3'ü de kısmen yeterli gördüğünü belirtmiştir.

4 öğretmen ise kendini yeterli konusunda görüş belirtmemiştir. Öğretmenlerin Türkçe derslerinde kullandıkları materyallere ilişkin bilgiler tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Öğretmenlerin Türkçe derslerinde kullandıkları görsel işitsel materyaller

Kodlar		Branş		Toplam
		Türkçe öğretmeni	Sınıf öğretmeni	
Görsel materyaller	Projeksiyon	3	5	8
	Resim	3	5	8
	Slayt	3	-	3
	Kavram haritası	1	1	2
	Diğer (ek kitaplar, fotoğraf, vb.)	6	4	10
İşitsel materyaller	Ses kayıtlı cd	6	2	8
	Teyp	1	1	2
Görsel-işitsel materyaller	Video	2	4	6
	Akıllı tahta	1	2	3
	Film	2	-	2
	Cd	1	1	2
	Bilgisayar	2	-	2

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin Türkçe derslerinde kullandıkları görsel materyallerin başında *projeksiyon* ve *resimler* gelmektedir. İşitsel materyallerden ise *ses kayıtlı cd*'ler dikkat çekmektedir. Görsel-işitsel materyallerden ise *video* ve *akıllı tahta* en çok kullanılan materyallerdir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

"Genel olarak projeksiyon kullanıyorum. Film ve cd'lerden yararlanıyorum. Kullanım konusunda kendimi pek yeterli görmüyorum." (I.D. Türkçe öğretmeni, tecrübesiz).

"Televizyon, projeksiyon, akıllı tahta gibi görsel-işitsel materyaller kullanıyorum. Bu gibi materyallerin kullanımı konusunda kendimi yeterli görüyorum." (E.I. Sınıf öğretmeni, tecrübesiz).

Mesleki eğitimin Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanımındaki etkisi

Öğretmenlerin Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanma durumlarında aldıkları mesleki eğitimin etkisinin olup olmadığını belirlemek üzere öğretmenlere "*Aldığınız mesleki eğitimin sizi Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanma yeterliğine getirdiğini düşünüyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.*" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan 7'si aldıkları mesleki eğitimin kendilerinin Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanma yeterliğine getirdiğini düşünmektedir. Bu öğretmenlerden 5'i Türkçe, 2'si de sınıf öğretmenidir. 13 öğretmen aldıkları eğitimin yetersiz olduğu görüşündedir. Bunlardan 8'i sınıf, 5'i de Türkçe öğretmenidir. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Tablo 3: Mesleki eğitimin Türkçe derslerinde görsel-ışitsel materyal kullanımındaki etkisi

Kodlar	Branş		Toplam
	Türkçe öğretmeni	Sınıf öğretmeni	
Evet	Yeterli eğitim alma	1	1
	Yeterli örnek görme	1	1
	Uygulama yapma	1	-
Hayır	Yetersiz eğitim	3	5
	Uygulama eksikliği	2	3

Tablo 3 incelendiğinde Türkçe derslerinde görsel-ışitsel materyal kullanmada kendilerini yeterli gören öğretmenler *yeterli eğitim aldıklarını, yeterli örnek gördüklerini ve uygulama yaptıklarını* belirtmiştir. Görsel-ışitsel materyalleri kullanmada kendilerini yetersiz gören öğretmenler ise aldıkları *eğitimi yetersiz olduğunu ve uygulamaların eksik kaldığı* görüşündedir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine örnekler ise şöyledir:

"Açıkçası beni bu yeterliğe çok fazla getirdiğini düşünmüyorum. Üniversite öğreniminde aldığım eğitim teorik bilgi ağırlıklıydı. Bunların gerekliliğinden bahsedilirdi ama eğitim bu şekilde verilmezdi." (I.D. Türkçe öğretmeni, tecrübesiz).

"Almış olduğum mesleki eğitimde yeterli uygulama imkânı bulunmamasına rağmen yeterli alt yapının oluştuğunu düşünüyorum." (H.G., sınıf öğretmeni, tecrübesiz).

Mesleki tecrübenin Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesindeki etkisi

Öğretmenlerin Türkçe derslerinde görsel-ışitsel materyaller kullanmalarında mesleki tecrübelerinin etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla "*Mesleki tecrübenizin Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesi konusunda etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz? Varsa ne tür bir etkisi olduğunu açıklayınız.*" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan 19'u bu soruya "evet" , 1' i de "hayır" cevabını vermiştir. "Evet" cevabını veren öğretmenlerin görüşlerine ait bilgiler tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Mesleki tecrübenin Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesindeki etkisi

Kodlar	Branş				Toplam
	Türkçe Öğretmeni		Sınıf öğretmeni		
	Tecrübeli	Tecrübesiz	Tecrübeli	Tecrübesiz	
Etkili öğretim	3	-	-	-	3
Dersin kalıcılığı	1	1	-	1	3
Öğrenciye uygun materyal seçme	-	1	-	1	2
Zamanı doğru kullanma	1	-	-	1	2
Öğretmeni geliştirme	1	-	-	1	2
Öğrenciyi daha iyi tanıma	1	-	-	1	2
Türkçe öğretimini kolaylaştırma	1	-	-	1	2
Dersi zenginleştirme	2	-	-	-	2
Diğer	-	1	-	5	6

Mesleki tecrübenin Türkçe derslerinde görsel-ışitsel materyal kullanmadaki etkisi üzerinde duran öğretmenlere göre mesleki tecrübe *etkili öğretim, dersin kalıcılığını sağlama, öğrenciye uygun materyali seçme, zamanı doğru kullanma*, vb. nedenlerden dolayı önemlidir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler ise şöyledir:

"Evet. Çünkü zamanla hangi öğrencilerin hangi materyalle veya hangi materyalin hangi konuya uygun olduğunu belirlemede mesleki tecrübe etkili oluyor." (B.C., Türkçe öğretmeni, tecrübesiz)

"Etkisi olduğunu düşünmüyorum. Bunları kullanmak öğretmenin öğrenciye dersi kavratma isteğiyle alakalı. Yeni atanan öğretmenlerin bu materyalleri kullanmada daha istekli olduğunu düşünüyorum." (B.K. sınıf öğretmeni, tecrübeli)

Görsel-ışitsel materyallerle desteklenen Türkçe derslerinin öğrenci, öğretmen ve öğrenme-öğretme sürecine etkileri

Araştırmaya katılan öğretmenlerden Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenci, öğretmen ve öğrenme-öğretme sürecine olan olumlu ve olumsuz etkilerini tartışmaları istenmiştir. Bu soruya karşılık öğretmenlerin verdikleri cevaplar öğrenci, öğretmen ve öğrenme-öğretme süreci açısından ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenci açısından olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin gerekçeler tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenci açısından olumlu ve olumsuz yönleri

Kodlar	Branş		Toplam	
	Türkçe öğretmeni	Sınıf öğretmeni		
Olumlu yönleri	Kalıcı öğrenme	10	5	15
	Eğlenerek öğrenme	2	4	6
	Yaratıcılık	3	2	5
	Kolay öğrenme	3	1	4
	Dikkat çekme	1	1	2
	Olumlu ders ortamı	1	1	2
	Anlaşılır ders	2	-	2
	Yaparak yaşayarak öğrenme	1	1	2
	somutlaştırma	-	2	2
	Diğer (zaman kazanma, derse katılım, vb.)	10	10	20
Olumsuz yönleri	Tek başına kullanılamaması	1	1	2
	Düşünme tembelliği	-	1	1
	İlgi çekmemesi	-	1	1
	Dersten kopmalar	-	1	1

Tablo 5 incelendiğinde Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenci açısından olumlu ve olumsuz yönleriyle ilgili olarak olumlu yönlerden en çok dikkat çekenler *kalıcı öğrenme sağlanması, eğlenerek öğrenme, yaratıcılık, kolay öğrenme, dikkat çekme* şeklindedir. Olumsuz yönlerden dikkat çekenler ise *tek başına kullanılamaması, düşünme tembelliği ve ilgi çekmemesi* olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine örnekler şöyledir:

"Bilginin algılanması, anlamlandırılması kolaylaşıyor. Öğretim daha kalıcı oluyor." (B.T., Türkçe öğretmeni, tecrübeli)
 "Öğrencinin dikkatini çekme konusunda faydalı. Öğrenci sıkılmadan derse katılabilir." (B.K. sınıf öğretmeni, tecrübeli).

Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyaller desteklenmesinin öğretmen açısından olumlu ve olumsuz yönleriyle ilgili görüşler aşağıdaki gibidir.

Tablo 6: Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinin öğretmen açısından olumlu ve olumsuz yönleri

Kodlar	Branş		Toplam	
	Türkçe öğretmeni	Sınıf öğretmeni		
Olumlu yönleri	Kolaylık sağlama	3	4	7
	Başarılı öğretmen	2	1	3
	Verimli ders	2	1	3
	Dönüt alma	2	1	3
	Eğlenceli ders	1	1	2
	Daha az yorgunluk	2	-	2
	Kalıcı öğrenme	-	2	2
	Diğer (zamandan tasarruf, sınıf kontrolü, vb.)	10	8	18
Olumsuz yönleri	Öğretmeni pasifleştirme	1	1	2
	Materyali etkili kullanamama	1	1	2
	Sınıf kontrolünü sağlayamama	2	-	2
	Konuları yetiştirememe	-	1	1
	İş yükünü artırma	-	1	1

Öğretmenlerin Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinin öğretmen açısından olumlu yönlerinden en çok dikkat çeken kodlar *kolaylık sağlama, öğretmenin başarısı, verimli ders ve dönüt alma*dır. Olumsuz yönlerden en çok dikkat çekenleri ise *öğretmeni pasifleştirmesi, materyalin etkili kullanılamaması, sınıf kontrolünü sağlayamama* şeklindedir. Bu konuda öğretmenlerin görüşlerine örnekler şu şekildedir:

"Dersin daha hızlı işlenmesini sağlayarak öğretmen verimini artırır. Öğretmenin işini kolaylaştırır" (E.I. sınıf öğretmeni, tecrübesiz).

"Kalıcı öğrenme sağladığı için öğretmene başarı olarak döner ve gurur sağlar. Ders öğretmen için de eğlenceli hale gelir. Öğrenci-öğretmen diyalogu gelişir." (C.K. Türkçe öğretmeni tecrübeli)

Öğretmenler açısından Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenme-öğretme süreci açısından olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin bilgiler ise şöyledir.

Tablo 7: Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenme- öğretme süreci açısından

Kodlar	Branş		Toplam	
	Türkçe öğretmeni	Sınıf öğretmeni		
Olumlu yönleri	Kalıcı öğrenme	7	3	10
	Zamandan tasarruf	3	3	6
	Zevkli ders işleme	2	2	4
	Süreci hızlandırma	2	-	2
	Kolay öğrenme	2	-	2
	Verimli ders	-	2	2
	Diğer (daha çok bilgi, ilgi çekme, motivasyonu artırma, vb.)	4	9	13
Olumsuz yönleri	Çok zaman alması	1	1	2
	Her öğrenciden aynı verimi alamama	1	-	1
	Tek başına yetersiz kalması	1	-	1

Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenme-öğretme süreci açısından olumlu yönlerinden dikkat çekenler *kalıcı öğrenme, zamandan tasarruf ve zevkli ders işleme* olarak karşımıza çıkmaktadır. Olumsuz yönleri ise *çok zaman alması, her öğrenciden aynı verimi alamama ve tek başına yetersiz kalmasıdır*. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler ise şöyledir:

"Süreci hızlandırır. Kalıcılık sağlar. Dersi daha keyifli ve ilgi çekici hale getirir." (M.K. Türkçe öğretmeni tecrübeli)

"Süreç kısaldır. Daha kaliteli sürede eğitim-öğretim gerçekleştirilir. Öğrenci merkezli öğrenme kolaylaşır." (K.U. sınıf öğretmeni, tecrübesiz).

Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesi gerektiği görüşündedir. Semerci'nin (2006) ve Katrancı ve Uygun'un (2013) araştırmasında da öğretmenlerin materyal kullanma ve üretme konusunda olumlu tutum sergilediği görülmektedir. Araştırmamıza katılan öğretmenlere göre kalıcı öğrenme, konuyu somutlaştırma, etkili öğrenme ve derse dikkati çekme gibi nedenlerden dolayı Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesi gerekmektedir. Katrancı ve Uygun'un (2013) araştırmasına göre Türkçe derslerinde teknolojik araçların kullanılması gerektiğini düşünen öğretmenler bu görüşlerinin gerekçesi olarak teknolojik araçların; dikkat çekmede etkili olduğunu, daha fazla duyu organına hitap ettiğini ve öğrenmede kalıcılığı sağladığını belirtmişlerdir. Bizim araştırmamızla ilgili araştırmalar tutarlılık göstermektedir.

Öğretmenlerin Türkçe derslerinde ağırlıklı olarak kullandıklarını belirttikleri materyaller incelendiğinde görsel materyallerden projeksiyon ve resim dikkat çekerken, işitsel materyallerden ses kayıtları dikkat çekmektedir. Görsel-ışitsel materyallerden ise video ve akıllı tahta tercih edilmektedir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde Akkaya'nın (2013) araştırmasında Türkçe öğretmenlerinin önemli bir kısmı Türkçe ders kitaplarında yer alan görseller dışında herhangi bir görsel öge kullanmamakta, kullananlar ise özellikle dil bilgisi kazanımlarında resim, afiş, fotoğraf, kukla, karikatür,

vb. görseller kullanmaktadır. Yıldırım'ın (2008) araştırmasına göre hemen hemen tüm öğretmenler öğrencilerin dikkatini çekmek için görsel materyaller, araçlar ve eserler geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Başaran'ın (2003) sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde öğretim materyali kullanma durumlarını incelediği çalışmada ise öğretmenlerin Türkçe dersinde ders kitabı ve yazı tahtası dışında diğer öğretim materyallerini kullanma oranları çok düşük çıkmıştır. Bu durum öğretmenlerin Türkçe derslerinde materyal kullanma tutumlarının farklı olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden yarısından fazlası Türkçe derslerinde görsel-ışitsel materyaller kullanmada üniversitede aldıkları eğitimin yetersiz olduğu görüşündedir. Bu öğretmenlerin çoğunluğu sınıf öğretmenidir. Türkçe öğretmenlerinin ise yarısı aldıkları mesleki eğitimi yeterli görürken yarısı yetersiz görmektedir. Bu konuda kendilerini yeterli gören öğretmenler yeterli eğitimi aldıklarını, yeterli örnek gördüklerini ve uygulama yaptıklarını belirtirken aldıkları mesleki eğitimi yetersiz görenler yetersiz eğitim aldıklarını ve uygulama eksiklikleri olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç Semerci'nin (2006) araştırma sonucuyla aynıdır. Savran'ın (2004) Türkçe öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada da Türkçe öğretmenlerinin önemli bir kısmının eğitim teknolojisi dersi almadığı ve araç gereç kullanımı ağırlıklı kurs almaya ihtiyaç duyduğu görülmüştür. Türkçe öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine oranla üniversitede aldıkları eğitimi yeterli görme sebebi dil öğretiminde kullanılacak materyallerle ilgili eğitim almış olmaları olarak görülebilir.

Üniversitede alınan eğitimde görülen materyallerin mesleki hayatta kullanılması elbette önemlidir. Ashaver and Igyuve 'nin (2013) araştırma sonuçlarına göre öğretim üyeleri üniversitede nadiren görsel - işitsel materyal kullanmaktadır. En sık kullanılan materyal kara tahtadır. Diğer üç önemli materyal haritalar, gazete kupürleri ve resim/fotoğrafıdır. Diğer materyaller ise ya hiç kullanılmamakta ya da çok az kullanılmaktadır. Fer'in (2004) yaptığı çalışma sonucuna göre ise aday öğretmenler öğretim elemanlarını model olarak algılamaktadır. Üniversitede gördükleri materyalleri kullanma eğilimi göstermektedir. Araştırma sonuçları üniversitede alınan eğitimin önemini ortaya koymakta ve öğretmenleri meslek hayatlarında kullandıkları materyallerin seçimini etkilemektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını mesleki tecrübenin Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinde etkisi olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin gerekçeleri incelendiğinde mesleki tecrübenin etkili öğretim, dersin kalıcılığını sağlama, öğrenciye uygun materyal seçebilme, zamanı doğru kullanma, öğretmeni geliştirmesi, vb. nedenlerden dolayı önemlidir. Katrancı ve Uygun'un (2013) araştırmasında da Türkçe derslerinde teknolojik araç kullanımının gerekli olduğunu düşünen öğretmenlerin 1-15 yıl, gereksiz olduğunu düşünen öğretmenlerin ise 16 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahip oldukları tespit edilmiştir.

Türkçe derslerinin görsel-ışitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenci açısından olumlu ve olumsuz yönleri ile ilgili düşünceler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin olumlu düşünceleri kalıcı öğrenme, eğlenerek öğrenme, yaratıcılık, kolay ve etkili öğrenme olduğu görülmüştür. Olumsuz yönleri ise tek başına kullanılmaması, ilgi çekmemesi, vb. nedenlerdir. Shahani, Tahriri ve Divsar (2014) çalışmasında öğrencilerin derste video kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonuçları işitsel bir uygulama aracı olarak video kullanımının herkes için ilginç olduğunu göstermiştir. Katılımcıların çoğu materyal kullanımının önemli olduğunu ve dinleme bölümlerinde anlamada yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu durum derslerde özellikle Türkçe derslerinde görsel-ışitsel materyal kullanılmasına önem verilmesi ve bu konuda özel çaba gösterilmesi gerektiğini göstermektedir.

Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinin öğretmen açısından olumlu- olumsuz yönleriyle ilgili öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde olumlu yönleri kolaylık sağlaması, öğretmenin başarısını artırması, verimli ders işleme, dönüt almada kolaylık sağlamasıdır. Olumsuz yönleri ise öğretmeni pasifleştirmesi, materyalin etkili kullanılamaması ve sınıf kontrolünü sağlayamama gibi nedenlerdir. Susar Kırmızı ve Akkaya'nın (2009) araştırmasında da öğretmenler materyal kullanımı konusunda eksiklikleri olduğunu belirtmişlerdir.

Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesinin öğrenme-öğretme süreci açısından olumlu ve olumsuz yönleriyle ilgili görüşler incelendiğinde kalıcı öğrenme sağlaması, zamandan tasarruf, zevkli ders işleme süreci olumlu yönlerdir. Olumsuz yönleri ise çok zaman alması, her öğrenciden aynı verimi alamama ve tek başına yetersiz kalmasıdır. Yaman'ın (2007) araştırmasına göre Türkçe öğretmeni adayları Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri kullanımının, dersin amaçlarına ulaşmasına katkı sağlayacağını düşünmektedir. Öğretim teknolojilerinin öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutumunu olumlu etkileyeceğini, öğrenmede kalıcılığı sağlayacağını, öğrencilerin derse güdülenmesinde ve konuyu anlamalarında etkili olacağını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Balkı'nın (2008) yaptığı çalışmada da teknolojik araçların derslerde kullanılmasının öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini artırdığı, öğrenmeyi daha kalıcı hale getirdiği ve zaman tasarrufu sağladığı sonuçları elde edilmiştir. Ashaver and Igyuve 'nin (2013) araştırmasına göre öğretim üyeleri ve öğrencilere göre derste görsel-işitsel materyal kullanımının en önemli faydaları anlamayı hızlandırması, öğrenmeyi kolaylaştırması, açıklayıcı olması ve kalıcı öğrenme sağlamasıdır.

Araştırma sonuçları ilgili literatür ışığında değerlendirildiğinde Türkçe derslerinde kullanılabilecek farklı görsel-işitsel materyallerle ilgili olarak öğretmenlerin eğitime ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Öğretmenler üniversite eğitimleri sürecinde dil öğretiminde başarı sağlayacak öğretim materyalleri konusunda eğitilmeli ve bu konuda yeterli uygulamaya yapmalıdır. Üniversitede eğitim veren öğretim üyelerinin de alana özgü farklı materyalleri sınıfa getirmesi ve öğrencilere farklı materyalleri tanıtması gerekmektedir. Okullarda öğretmenlerin Türkçe derslerinde kullanacakları materyallere ulaşmalarında kolaylık sağlanmalı, gerekli destek verilmelidir.

Kaynakça

- Akkaya, A. (2013). Türkçe derslerinde ders kitabı dışında görsel öge kullanmaya ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 8(9), 471-479.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). Yabancılarla Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63-86.
- Ashaver, D. ve Igyuve, S.M. (2013). The use of audio-visual materials in the teaching and learning processes in colleges of education in Benue State-Nigeria. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)* 1(6), 44-55.
- Balkı, E. (2008). *Öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin algıları ve uygulamaları: Özel Konya Esentepe ilköğretim okulu örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya

- Başaran, M. (2003). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda öğretmenlerin Türkçe derslerinde öğretim materyalleri kullanma durumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Coşkun, E., Özer, B. ve Tityaki, E.N. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 123-136.
- Duman, G.B. (2013) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Fer, S. (2004). İngilizce öğretmenliği aday Öğretmenlerinin meslek yaşamlarında kullanacakları öğretim materyalleri ile üniversitedeki öğretim elemanlarının kullandığı öğretim materyalleri arasındaki ilişki. *Eğitim Araştırmaları*, 17, 154-168.
- Fraenkel J.R. & Wallen, N.E (2006). *How to design and evaluate research in education* (6. baskı). New York: McGraw-Hill
- Güney, N., Aytan, T. & Gün, M. (2010). Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri ile ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretim programı ilişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3(10), 286-315.
- Kahramanoğlu, R. ve Ay, Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 285-30.
- Karataş, S. ve Yapıcı, M. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin işlenmesi ve uygulama örnekleri. *Sosyal Bilimler Dergisi* 8(2), 311-326.
- Katranacı, M. ve Uygun, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı* 6(11), 773-797.
- Keskin, F. (2011). Using songs as audio materials in teaching Turkish as a foreign language. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*. 10(4), 378-383.
- Korkmaz, Ö. (2011). Öğretmen adaylarının öğretim materyallerinden yararlanmaya dönük özyeterlik algıları. *Eğitim Teknolojileri Araştırma Dergisi* 2(4).
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe öğretim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Basımevi Müdürlüğü.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. (Çev. Ed. Selahattin TURAN). Ankara: Nobel Yayınları.
- Savran, A. (2004). İlköğretim okullarının ikinci kademesindeki Türkçe öğretmenlerinin eğitimde araç gereç kullanımına ilişkin görüşleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Semerci, A. (2006). İlköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin etkili materyal kullanma yeterlilikleri üzerine öğretmen ve yönetici görüşleri (Antalya li örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Sever, R. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Anı yayınları.
- Shahani, S., Tahriri, A. ve Divsar, H. (2014). EFL Learners` views towards video materials and viewing techniques. *International SAMANM Journal of Business and Social Sciences* 2(1), 42-60 .
- Susar Kırmızı, F. ve Akkaya, N. (2009). Türkçe Öğretimi programında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 42-54.
- Şahin, A. ve Şahin, E. (2007). *Türkçe eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyaller*.
- Kırkılıç, A. ve Akyol, H. (Ed.). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi içinde* (ss. 310-349). Ankara: Pegem yayınları
- Yalın H. İ. (2004). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yaman, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme" dersi bağlamında Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin yeterlilik ve algıları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 7 (1)*, 57-7.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2008). A Case Study on the use of materials by classroom teachers. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 8(1), 305-322.